

“SÜLEYMAN ÜSTÜN: EĞİTİMİN TİTİZ İŞÇİSİ, İŞÇİLERİN TİTİZ EĞİTİMCİSİ”

Öğretmen Şakir Sağlam

Hasan AKTAŞ*

“İnsanlar!.. İnsanlar!.., bugün ne kadar güzelsiniz!”

“İnsanlar!.. Güzel insanlar... Bugün ne kadar çoksunuz!” (...)

“Dinleyin! dinleyin! Duyduğunuz bu ses...”

Elini yumruk yapıp sanki alandaki herkesi bir anda bir tek noktaya çekiyordu.

Provası önceden yapılmış bir sahne gösterisi gibi, aynı slogana kilitleniyordu binlerce insan: “TKP' ye Özgürlük!.. TKP' ye Özgürlük!..”

1979 yılıydı. Ülkeyi seçim havası sarmıştı. Hepimiz; ülkeyi daha eşit ve daha özgür bir dünyaya taşıma umut ve heyecanı içindeydik.

İçinde bulunduğum gençlik hareketinin taraftarları olarak İstanbul Maltepe'nin sahil çay bahçelerinde buluşuyorduk. O günlerde herkesi farklı bir heyecan dalgası sarmıştı. Hepimiz aynı görüşleri paylaştığımız senatör adayı B.Beria Önger'in seçim kampanyasında görev alma yarışı içindeydiler. Gelen haberlerden biri; mitinglerden birinin İzmit'te yapılacağı yönündeydi. Bu haberi tamamlayan ikinci bir haber neredeyse tüm arkadaşlarımızı Kocaeli Mitingine

* *Birleşik Metal-İş Eğitim Uzmanı*

katılma kararı vermelerine yol açtı. İkinci haber; İzmit Mitinginde Süleyman Hoca'nın konuşmacı olduğu idi.

Süleyman Hoca'yı tanıımıyordum. Hiç karşılaşmamış. O'nu hiç dinlememiştim.

O'nu daha önce dinlemiş veya tanımış olanların söylediklerini duyunca İzmit Mitingine katılmaya karar verdim. Cumartesi erken saatte Adapazarı ekspresine binmek üzere Bostancı istasyonuna gittim. Gebze peronuna girişe izin verilmiyordu. Özellikle gençler sert biçimde geri çevriliyordu. “-Burada beklemeyin, uzaklaşsanız iyi ” uyarısı yeterince sertti.

O gün, Süleyman Hoca'yı görme ve dinleme fırsatını bulamamış oldum.

Ama bu isim hafızamda yer tutmaya başladı. Hem de bir gün arkadaş olacağımızı, birlikte işçilere sesleneceğimizi, dost olacağımızı hiç bilmeden...

Otomobil İş Sendikası'nda eğitimci olarak çalışmaya başladığımızda (1987) en çok duyduğumuz isimlerden biri Süleyman Hoca idi. Hemen her seminerde söz alan işçiler; “Süleyman Hoca böyle anlatırdı, şöyle söylerdi, şu fıkrayı anlatırdı. vb.” diyerek bir yandan da eğitime önemli katkılar yaparlardı. Bizler de; tanımadığımız fakat hakkında çok şey duyduğumuz bir öğretmenin bunca insanı nasıl böylesine derinden etkileyebilmiş olmasını hayranlıkla gözlemlerdik.

Otomobil İş Sendikamızda Eğitim Daire Müdürümüz, hocamız Saygı Yağmurdereli oldu. Saygı da, T. Maden-İş Sendikası'nda Süleyman Hoca ile birlikte çalışmıştı. Çok yiğit, sınıfa inancı çok sağlam bir filozof olan Saygı'yı bir gün eğitimci arkadaşım Gökhan Hoca ile birlikte aniden küçük ofisimize girdiğimizde göz yaşları içinde bulduk. Bizim şaşkınlığımızı gören Saygı, açıklama yapma gereksinimi duydu; “şimdi Süleyman Hoca ile görüştüm...”

Sevgiyi, ayrılığı ve hasreti gözyaşlarından başka ne anlatabilir?

Biz belki o gün gözyaşlarını yadırgamıştık ama bugün hepimiz birer saygı değil miyiz?

Otomobil-İş Sendikası'ndaki çalışmalarımızda Süleyman Hoca'nın notlarından, fıkralarından ve pedagojik yöntemlerinden çokça yararlandık.

Yıllar sonra Otomobil-İş ve Maden-İş Sendikalarımız birleşti, Birleşik Metal-İş oldu. Kadıköy'deki genel merkez binası bize yetmeyince Sendika Yönetim Kurulu, Eğitim Dairesi'nin Pendik binasında çalışmasına karar verdi. Pendik Binası, Maden-İş Sendikası merkezi olarak kullanılıyordu. 2003 yılı Ekim ayı idi. İlk kez olarak Pendik'e gittim. Görevliye; eğitim dairesi hangi katta diye sordum. “Süleyman Hoca, 3. kattaki odada...” diye yanıtladı. 3. kata çıktım. Kapıyı açıp girdiğimde, ilk dikkatimi çeken bembeyaz saçları, elinde Alvin Toeffler'in Şok kitabı ile gülümseyerek kapıya bakan Süleyman Üstün...

Kitabı usulca masaya koydu. Ayağa kalktı. Tokalaştık. Bu resmi tanışmadan sonra en çok bir çay içimi süresi içinde ortam değişti. Söyleşi ilerledikçe aslında ne kadar çok ortaklıklarımız olduğunu fark ettik. Köy kökenli oluşumuz, parasız yatılı öğretmen okulu geçmişimiz, siyasal ve sendikal

mücadeleye bakış açılarımızın çok yakın olması, 7-8 yıl ara ile önemli bir bölümü aynı kitle olan bir üye kitlesine seminer vermekten kaynaklanan ortak dostlarımızın olması vb..

Bir hazırlık devresinden sonra; ilk birlikte hazırlığımız olan 3 Günlük “Kadro Eğitiminin” Gönen K. Türkler Eğitim Tesisleri’nde yapılmasına karar verildi.

Yönetim Kurulları, Disiplin ve Denetleme Kurulları ile tüm temsilcilerimizin katıldığı birkaç hafta süren program bizim açımızdan Süleyman Hoca ile ilk birlikte çalışma olurken, Süleyman Hoca açısından ise, göçmen olarak Almanya’da 10 yıl yaşadıkdan sonra Türkiye’ye dönüş sonrası ilk işçi eğitimleri olma özelliği taşıyordu.

Hepimiz heyecanlıydık ama yaşı 70’le doğru seyreden bir eğitim sevdalı Süleyman Hoca’nın heyecan içinde fakat çok titiz çalışmalarına tanık olmak ayrıca öğreticiydi.

Eğitimden önceki gece; tüm hocalar, daire başkanı ve tesis görevlileri; ertesi gün başlayacak eğitimin başından sonuna değin her dakikasının planını, işbölümünü ve eğitimin akışı ile birlikte tüm aşamalarını son kez gözden geçirerek herkesin çalışmaya odaklanmasını sağlıyordu.

Bu çalışma aynı zamanda, programda görev almış tüm arkadaşlarımız arasında enformasyonun da tam olarak sağlıyordu. Bu yaklaşım; kolektif çalışma anlayışının gereğiydi.

EĞİTİMLERDE HEDEF: TAM BULUŞMA

Eğitimlerde hedefi “tam buluşma” biçiminde ifade ederdi. Bu; eğitim öncesi, eğitim süreci ve sonrasını kapsayan uzun bir zaman dilimi anlamına geliyordu. Eğitim öncesi işyerinde tanışma, işyeri söyleşileri, sendikal etkinliklerde birlikte olmak, seminer sürecinin doğru planlanması ve kurulan ilişkilerin eğitim sonrasında, işyerlerinde, işçilerin yaşadıkları bölgelerde ve gerektiğinde evlerinde ziyaret edilmesi süreçlerine değin kapsayan bir çalışmayı ifade ederdi.

Bu aşamalardan sonra; “tam buluşma” olarak ifade edilen kavram; eğitiminde amaç olarak ortaya konular değerlerin benimsenmesi ve uygulanması, mücadeleye bakış açısı ile vizyonun da “aynılaşmaya” başlaması demektir.

Bu hedefe ulaşılıp, ulaşılmadığının işareti ise, işçilerin sendikal mücadele içindeki duruşlarıdır.

FABRİKALARDA, İŞÇİLERİN ARASINDA

İşyerlerine düzenlediğimiz ziyaret ve söyleşi çalışmalarında bize ayrılmış süreyi iki eşit parçaya bölüyorduk. Ben, güncel ekonomik, teknik ve örgütsel mesajları içeren başlıkları ele alırken, Süleyman Hoca; 70 yıllık deneyiminin ortaya koyduğu duygu ve heyecanı ile yoğrulmuş mesajlarını; özlü bir sözün, bir fıkranın

veya bir anının içine yedirerek fakat diyalektik bütünlüğünü asla ihmal etmeden derinden etkileyen bir tarzda ortaya koyardı.

Konuşması bittiğinde, derin bir sessizliği, “keşke bitmese” bakışları ve konuşmanın bitmiş olduğunu anladıklarında ise; şiddetli alkışlar...

Verilmek istenen mesaj dolaylı biçimde değil, doğrudan ortaya konulurdu. Mesaj en anlaşılır, en yalın ve herkesin kavrayabileceği örneklerle verilir. Kimi zaman bir karınca, bir leylek veya arı, kimi zaman kaya balığı, tilki veya civciv mesajı taşırdı. Mesajlarda; işçilerin “anlamama” olasılığının sıfırlandığı bir yöntem tercih edilirdi.

Bu canlıları ve davranışlarını bilmeyen bir insan düşünülebilir mi?

EĞİTİM ANLAYIŞININ KÖKLERİ

1947 yılında eğitime başlamıştı. Kepirtepe Köy Enstitüsü mezunu olması hayatı boyunca eğitimi teorik-pratik bütünlüğü biçiminde algılamasını sağlıyordu. Köy enstitüleri eğitim modeline göre, pratikten yoksun eğitim, boşa kürek çekmektir.

Sendikal eğitimlerde, sendikal mücadele pratiğin kendisidir. Sınav alanıdır. Ama bu derslerin “akademik” yapılmasını gerektirmiyor. “bilimsel özünü bozmadan, işçilerin anlayabileceği açıklığa getirmek...” işte bu; eğitimcinin işidir.

Ve elbette kültür ve estetik değerleri içermeyen, taşımayan bir ders olamayacağı gibi aksine eğitim bu değerlerle işçiyi buluşturmalıdır. Şöyle diyordu Süleyman Hoca;

“Kültür açığını sezinliyor işçilerimiz. Bu tarafın yakalanması lazım. Buna şiir, öykü, tiyatro vb. girer. Amaç insanı zenginleştirmektir. Ufkunu genişletmek. Duyarlılığını yükseltmektir.

Öfkeli, çok sert insanın çok yararlı olabileceğini zannetmiyorum. Aksine yumuşak, ince insan, daha etkileyicidir. Asıl tutulacak yan burası. İşçi sınıfımızı böyle yoğurursak, bu tarafını zenginleştirirsek çok büyük bir iş yapacağız.”

EĞİTİME KİMLER, NASIL GÖNDERİLMELİ

“Eğitime gönderilen işçi seçilmelidir.” Diyordu. Sandık konulmadığına göre, tercih makamı olan temsilcilerin veya şube yöneticilerinin tüm üyeler arasından “örgüt için” doğru insanları belirlemesine bir dikkat, özen ve hassasiyet göstermesi ...” gerektiğini ifade ediyordu.

Eğitimden dönen insan, denetlenmelidir.

Bu mekanizmanın, doğru işlemesi halinde, eğitim örgüte kadro kazandıran önemli bir araç haline gelir. Aksi halde, eğitim anlamını yitirir, sulanır...

EĞİTİMCİLİK VE EĞİTİME HAZIRLIK

“Eğitimci, önemli insandır çünkü, bir ülke veya bir sendika üye kitesinin beyni eğitimcilere emanet edilmiştir.” derdi.

Eğitmcilerin, ülke veya örgüt içindeki durumu da bu “öneme” uygun olması gerekir.

“Ne yapıyorsak onu iyi yapmak zorundayız. Bardak yıkıyorsak onu iyi yıkamalıyız. Ütüyü iyi yapmalıyız. Sorumluluk duygularımızı sonuna kadar kullanmalıyız. Grev yapıyorsak tam yapmalıyız. Meydanlara çıkıyorsak bütün gücümüzle yürümeliyiz”.

Eğitimci, işinin delisidir. Eğitimcilik, hele halk eğitimi, köylü eğitimi veya işçi eğitimi gibi yoksul ve eğitim olanaklarından yoksun bulunan emekçi kitlelerin, “yetişkin” eğitimi zahmetlidir. Bu nedenle önce insanı sevmek, sonra yoksul insanları sevmek gerekir. Elbette öğretmeyi şehvetle sevmek gerekir ki; okuduğu bir yazıdan, karşılaştığı bir olaydan, duyduğu bir gelişmeden, izlediği bir film veya tiyatrodan aldığı bir ışığı “-ben bunu işçi eğitiminde nasıl ve nerede kullanabilirim?” diye dert etmelidir.

Not almalıdır. Bir işçiden, emekçiden öğrenmekten de çekinmemeli, yüksünmemelidir. Kitap okumalı, film izlemeli, teknik olanaklara sahip olmalı , ruhen ve bedenen sağlıklı olmalıdır. Bunu sağlayabilecek maddi ve manevi ortam hem ülke için hem de sendikaların eğitim daireleri için sağlanmalıdır.

EĞİTİME HAZIRLIK TARZI

1. Günler öncesinden eğitim yapılacak yöre ile ilgili tarihi bilgiler, deyimleri, atasözleri, söylenceleri, yakın zamanda yaşanmış gelişmeler, ünlü kişiler vb. derlenir.
2. Anlatılacak derslerde kavramayı kolaylaştıracak, vurguyu güçlendirecek sözler, deyimler, fıkralar ve şiirler güncellenir, yeniler varsa eklenir
3. Yeni bir konu ele alınacaksa ve konu ile ilgili ilk kez kullanılacak bir kavram varsa çok yönlü araştırma yapılır. Kavramın işçilere aktarım tekniği ile ilgili çeşitli denemeler yapılır.
4. Uygulayıcı eğitimciler arasında eşgüdümün sağlanması...
5. Eğitim bitiminde değerlendirme yapılması...

İŞÇİ SINIFININ SÜLEYMANI ..

12 Mart'ta göz altına alınırlar. Kemal Türkler'le beraber 20 kişiyi Davutpaşa Kışlası'na götürürler. Askerler alır ifadelerini. Polis de oradadır. Herkesin ifadesi biter, Süleyman Hoca'nınki bitmez. Polis sıkıştırılmaktadır: “Sen işçi değilsin, sendika yöneticisi de değilsin. Ne işin var bunlarla? Sen vazgeç bu işten.”

Bu görüntüye Kemal Türkler dayanamaz: “Polis efendi, polis efendi! O Süleyman İşçi sınıfının Süleyman'ıdır. Herkese yaptığınız müdahaleyi buna yapamazsınız. Siz kendi Süleyman'ınızı düşünün.”

NE YAPMALI?

“Kapitalizmin özü kâr etmektir. Bunun için patron işçilerin artı değerine el koyar. Zenginliğin temeli sizin alın terinizdir!.. Hakkınızı isteyin, almak için mücadele edin!

“Hem sendikalar, hem demokratik kuruluşlar özgüvenli insanı yaratma seferberliği ilan etmeli... Çünkü onu yok etmişler. O yaratılmalıdır. Hukuk örgütlenmesinin de tıp örgütlenmesinin de ana fikri insanların yeniden kendine güvenini sağlamak olmalı.”

“Tüm işçiler iyidir. Çünkü üreticidirler. Bu nedenle saygıyı hak ediyorlar. Öyleyse insan gibi muamele görmelidirler. Bunun yolu da kapitalizme karşı durmalarından geçiyor..” diyordu.

Toplum “kurtarıcı bekler” hale getirenler, ortalığa “kurtarıcı” olarak çıkarlar.

Buna göz yumanlar, bu kez de “kurtarıcıdan kurtulmak” için mücadele vermek zorundadırlar.

Süleyman Hoca ile ilgili çok şey anlatacak yığınlarca dostu olduğunu biliyorum.

Ama beni en çok etkileyen sözü; “TARİF EDEBİLDİĞİN ADAMDAN KORKMA!” dır.

Kapitalizmin tanınmaz hale getirdiği kimi insanları, kimi insan ilişkilerini ve/veya kimi insan suretlerini birbirinden ayırt edebilmenin iyi bir dersini öğretiyor.

O’nu çok şey borçluyuz. Hepimiz O’dan çok şey öğrendik. Süleyman hoca; yapacaklarımızın kararlılığında, sınıf öfkesinde ve mücadele heyecanımızda yaşayacaktır!

İKİ KUZULUK YEŞİLLİK

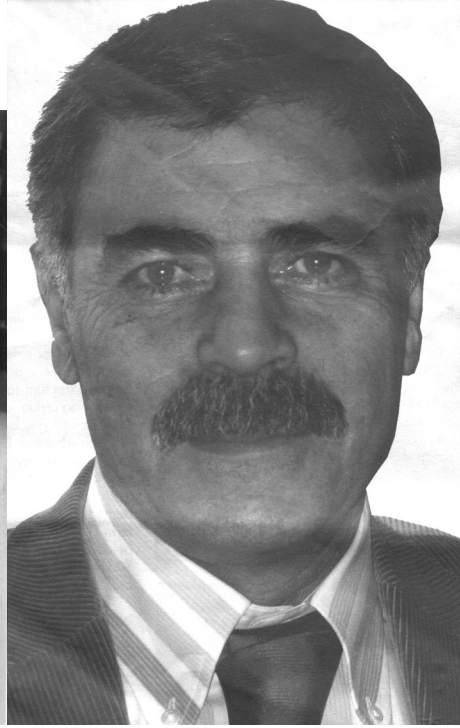
Hiç mi çatışmanız olmadı, diye düşünler olabilir. Elbette çatışmalarımız da oldu.

İyi bir örgütsel çalışmadan sonra veya bir mutluluğu paylaşım amacı ile dostlarla sofraya oturduğumuzda ben yemek boyunca “bir kadeh doldurup, muhabbetten beslenmeyi” tercih ettiğimde neşe ile bana döner; “yahu arkadaş içiyor musun, buharlaştırıyor musun belli değil” der ve katıla katıla gülerdi.

KAYNAKLAR:

Sevda Şanlı'nın röportajı- NTV
Celal Başlangıç röportajı- Radikal
Aziz Çelik röportajı- Birgün
Tarih Vakfı –Fredrich Ebert Vakfı Sendikal Eğitim Çalışmaları Atölyesi, 1997.

www.urundergisi.com yararlanılmıştır.

DİSK Genel Başkan Yardımcısı, **MAHMUT SEREN**'i 28 Temmuz 2007 tarihinde,

DİSK eski Genel Başkan Vekili, DİSK Başkanlar Kurulu Üyesi **ÖZCAN KESGEÇ**'i 19 Temmuz 2007 tarihine kaybettik...

Yaşamları boyunca; işçi sınıfının ve emekçi halkın eşitlik ve özgürlük mücadelesinde; sınıfsız-sömürsüz bir ülke ve dünya mücadelesinde bir aydın birer sendikacı olarak saf tuttular;

Sendika üyesi, yöneticisi ve Genel Başkanı ve DİSK Genel Başkan Yardımcısı olmakla övünç ve onur duydular;

temsil ettikleri Türkiye İşçi Sınıfının başını öne eğdirmediler;

Onların anıları önünde saygıyla eğiliyoruz...